

ӨЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖОҚАРЫ ҲӘМ

ОРТА АРНАЎЛЫ БИЛИМЛЕНДИРИЎ

МИНИСТРЛИГИ

БЕРДАҚ АТЫНДАҒЫ ҚАРАҚАЛПАҚ

МӘМЛЕКЕТЛИК УНИВЕРСИТЕТИ

ТЕХНИКА ФАКУЛЬТЕТИ

ИМАРАТЛАР ҲӘМ СООРУЖЕНИЕЛЕР
ҚУРЫЛЫСЫ КАФЕДРАСЫ

Пәннің аты:

АРХИТЕКТУРА

ТҮСИНДИРМЕ ХАТЫ

Тема: Нөкис қаласы Қум аўыл елаты аша кеслиспеси бойына жақын территорияға жойбарланған дийхан базары имаратын жойбарлаў.

Қабыллаған:

Н.Сайымбетова

Орынлаған:

А.Алламуратов

Нөкис - 2015

АРХИТЕКТУРА КУРЫЛЫС БОЛИМИ

Ўзбекистан Республикасы президентиниң жәмәәт имарати хәмде меншик жерлер менен тәмийинлеўди әмелге асырыў ушын үлкен режелер ислеп шығылды хәм әмелге асырылмақта.

Президентимиздиң усы жылғы шығарған пәрманларында бир қанша жәрдемлер көрсетиўине гуўа болып атырмыз.

Жойбарда колледж имаратының анализ етиў ислери алып барылады. Жәмәәт имаратилары өмиримиздиң көп бөлегин өз ишине алған бир кишкене дүнья.

Халық архитектурасында имарат көлеми хәм кеңислик композициясы сол жай атмосферасы, тәбияты, хаўа райы шараяты тәсири астында раўажланған. Амударья ойпатлығында жәмәәт имараттын хәм метро курыў қыйын, себеби бул территорияларда жер асты суўларының жақынлығы болып есапланады.

Жәмәәт имаратлары архитектуралық көлемин жобаластырыў шешимлери Республикамыз бас нызамында барлық мүликлерге рухсат берилгеннен соң заманагөй жәмәәт имаратиларының жаңа түрлерине талаптар көбейеди.

Участканың бас жобасы абаданластырыў хәм көкламзарластырыў. тәбийғый шараятынан келип шыққан ҳалда участканың бас жобасы заманагөй формада исленеди.

Менин курс жойбарым **Нокис каласы Кум ауыл елаты** аша кеслиспеси бойына жақын территорияға жойбарланған **дийхан базары** имаратын жойбарлаў.

Жайласуу жери қолланыўы, курылыўы, жағдайы, имараттың классы, жуўапкершилик сапа коэффициенти

- Нокис каласы
- Қысқы хаўа – райының температура есабы 25°C
- Жер қозғалыўына қарсы шыдамлылығы 6,0 балл

Рихтер шкаласында

- Топырақ составы - эпиўайы
- Класс жуўапкершилиги – 2
- Сапа беккемлик коэффициенти – 1.
- Жойбарлаў стадиясы эскиз фармасында.

Сауда орайы имаратының жобалық шешими эпиўайы көринисте туўры төрт мүйешли формалардан дүзилген болып, Имараттың улыўма узынлығы 48 метр хэм ени 42 метр, бийиклиги 12,4 м.

Имараттың фундаменти тегис куйма типтеги темир бетоннан болып, фундаменттй казыклы фундамент котерип тур. Имараттың 75 проценти монолиттен йсленген. Аралык бастырма монололиттен куйылды. Плана туўры мүйешли көринисте болып дийуаллар пискен гербиштен хам айналардан пайдаландым.

Қурылыс материаллары хэм конструкциялары хэм олардан рационал пайдаланыў. Өзбекистанның хэр бир районда жәмәэт имаратларының қурылысын өз атмосфера шараятларына көре хэр түрли. Сондай қылып курс жумысына хәзирги заман қурылыс материаллары хэм конструкцияларынан таңладым.

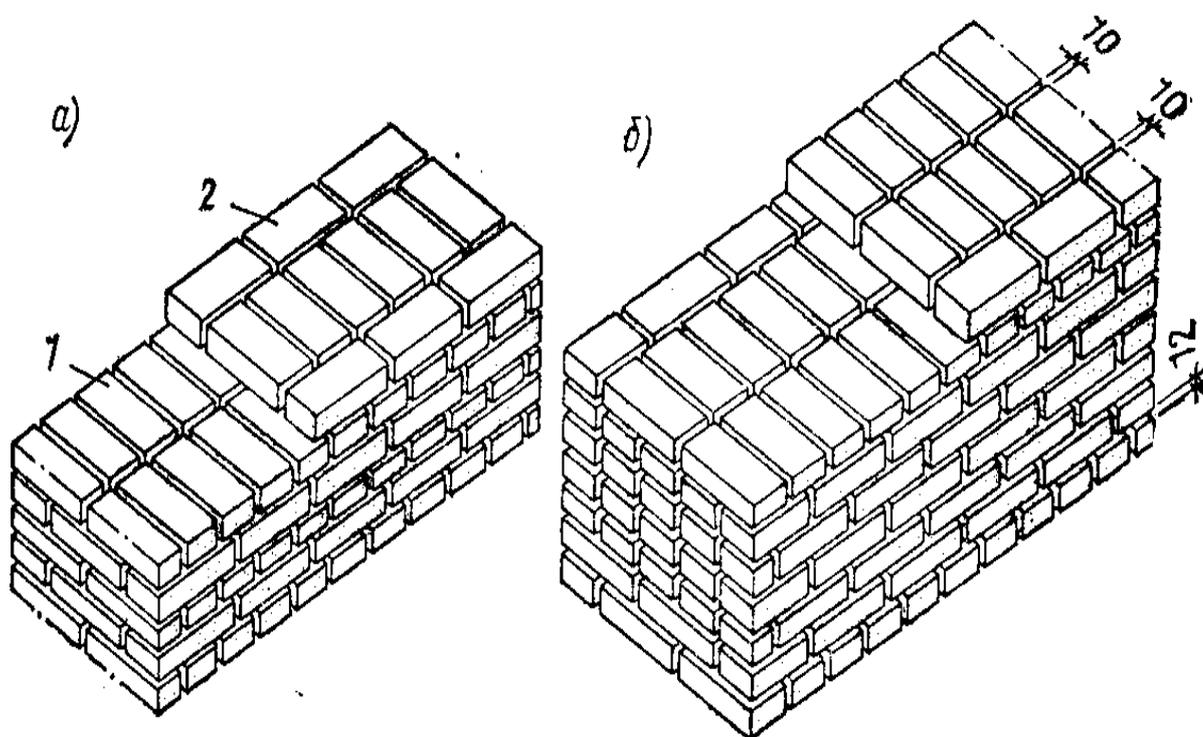
Падушка хам фундамент жумыслары.

Имарат тырнагы есапланган подушка хам фундамент жумысларын жургизиуде казылган траншияга казыклар казылыў аркалы өлшемлери алынып падушкалар куйылып барылады. Подушкалар устинен имаратымыз кабатларына карап фундамент монолит формада куйылып барылады хам сол такилетте жумыс дауам еттириледі. Курс жумысымыздагы сауда орайында жойбарлап жаңадан қурыўда подушка олшемлери бийиклїгї 0,3 ени 1,5м колланылды ал фундамент болса бийиклїгї 0,9м калынлығы 0,5м ди курайды. Монолит фундаментлер объект басында стандартка жуўап бериў мақсетинде қуйылды. Бундай жумысларды ислер ўактында жүк көтериў механизмлерин дурыс баскарыў талап етиледі. Себеби жумыс ислеу пайытында жумысшылардын аралық бастырмалар арасында колы ямаса аягы калып койыўы ҳадийселери жүз бериўи мүмкин. Буның ахибетинде жумысшылар бир өмирге нагиран болып калыўы мумкин. Бундай ахибетлердин алдын алыуда техника каўипсизлиги ямаса мийнетти қорғаў хўжетлери менен жумысшылар тез-тез таныстырылып турылса мақсетке муўапық болар еди.

Фундаментлер. Фундамент асты тез шөкпеў мақсетинде казыкы фундаменттен пайдаланылды. Астынгы бетинте подушка типинде куйма бетоннан пайдаланылды, ени 1500 мм. Монолит фундаментлер объект басында стандартка жуўап беретін етип қуйылды.

Дийўаллар. Дийўаллар имараттың тийкарғы конструктив бөлеклеринен бири есапланып, сырткы хәм ишки дийўалларға бөлинеди. Сырткы дийўаллар имараттың тийкарғы қурам бөлеги есапланады. Олар имараттың тийкарғы жүк көтериўши хәм сырткы орталықтан қорғаўшы бөлеги болып саналады.

Жүк көтеріу дийуаллары М-75 пискен гербиштен М-25 болган карыспа менен 380 мм етип өрилген. Соның менен биргеликте сыртқы өзиниң салмағын көтеріуши (самонесущий) кесе дийуаллар да 380 мм етип пискен гербиштен өрилген. Перегородкалар 200 мм етип арматураланған гербиштен жасалды. Дийуаллар – имарат дийуаллары пискен гербиштен ибарат болады. Гербиш өриуде, гербиш маркасы М 75 тен кем болмауы керек. Имарат дийуалларының қалыңлығы 1,5 гербиш яғный 38 см алынады. Дийуал қалыңлығы ыссылық физикалық есаплаулар нәтийжесинде алынады.

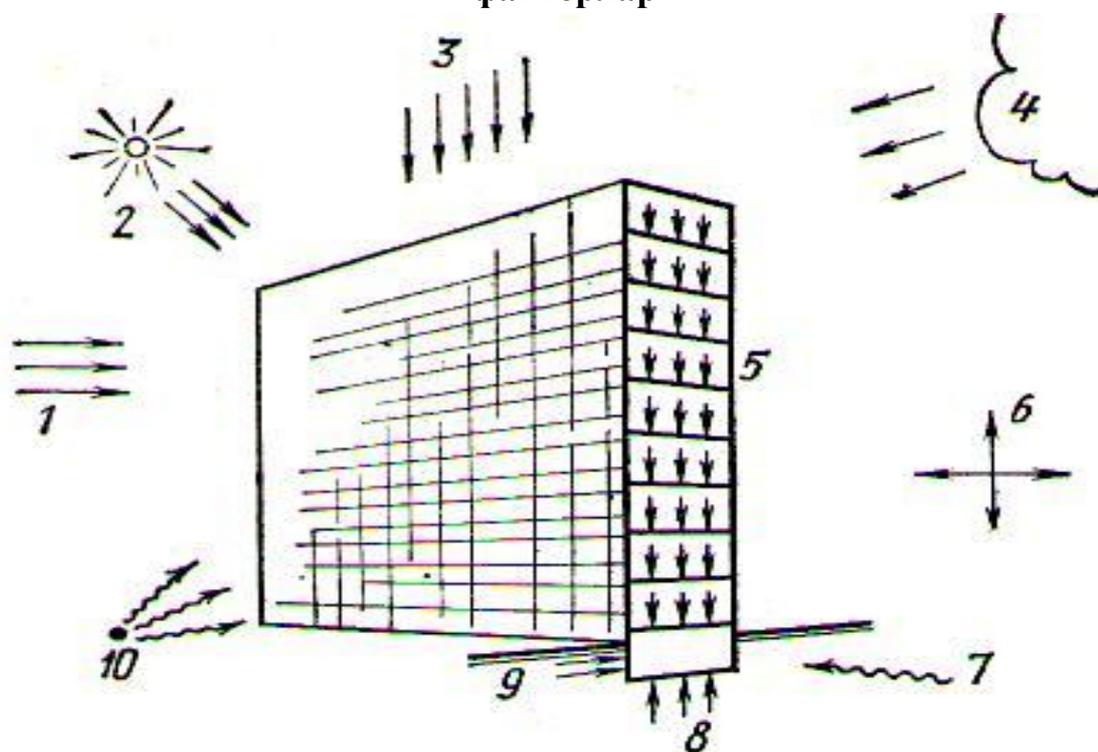
Сыртқы дийуалларға қойылатуғын тийкарғы талаптар:

-Беккемлик-дийуал түри хәм элементлериниң физика-механикалық қәсийетлери менен байланыслы.

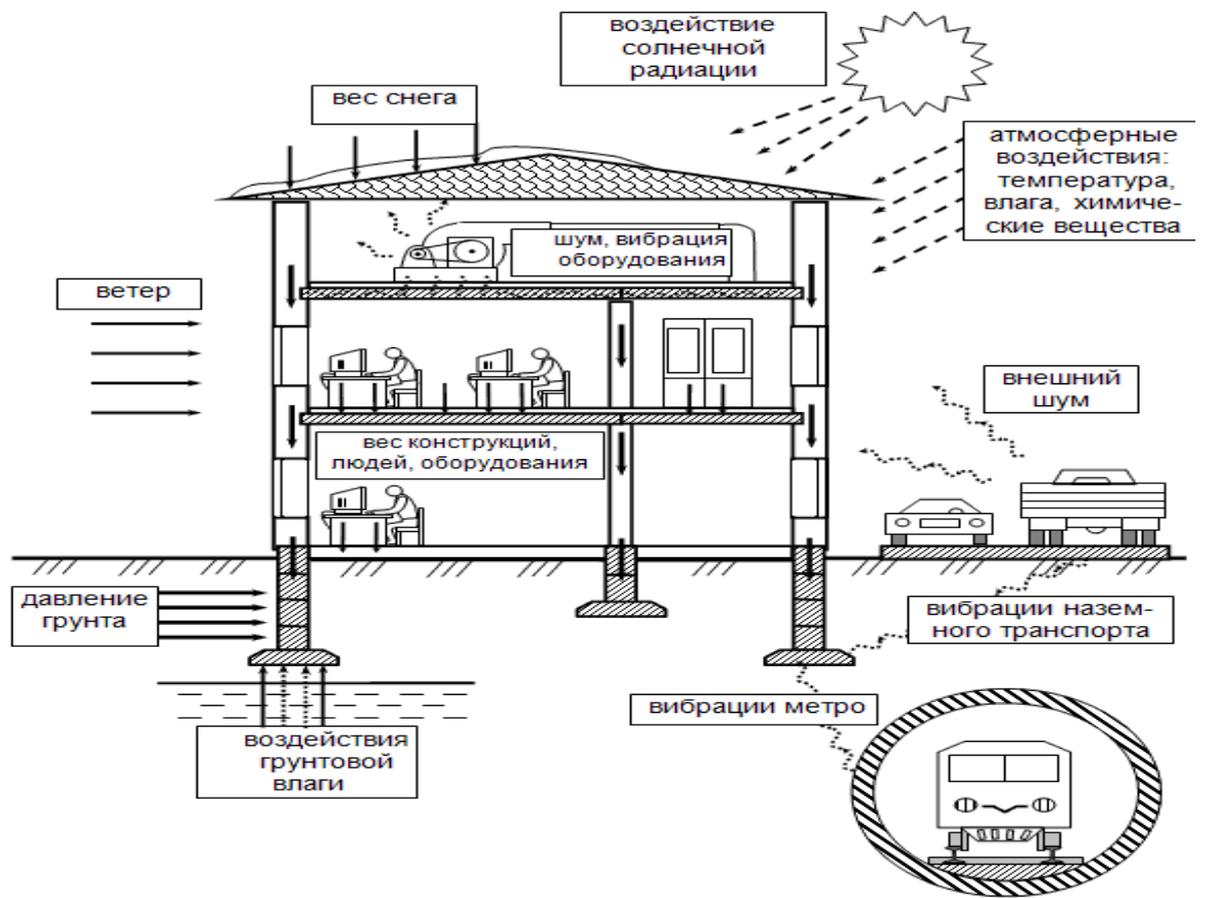
-Көпке шыдамлылық хәм өртке шыдамлылық талаплары беккемлик бенен байланыслы болып, дийуал элементлерин сыртқы орталықтың жағымсыз тәсир етиуши факторларынан қорғау, отқа шыдамлы материалларды таңлау хәм өз орнында ислетиуди көзде тутады. Гербиш өриуде қолланылатуғын цемент қумлы араласпа М-25 болыуы керек. Буннан тысқары дийуаллары бир-биринен ажыратыушы антисейсмик шофлар

қойылған. Там жаппа плита периметри бойынша антисейсмик қатар қуйма бетоннан қуйылады.

Сыртқы дийўалға тәсир етиўши күшлер хәм факторлар

Р

- 1-самал басымы
- 2-куяш радиациясы
- 3-атмосфера жаўынлары
- 4-хаўа басымы, температура
- 5-дийўалдың массасы
- 6-айрықша тәсирлер
- 7-тербеліс
- 8-ығаллылық
- 9-грунт басымы
- 10-шаўқым

Аралық бастырма хәм жоқарғы бастырма. Аралық бастырмалар(монолит) куйылмалы, материалы бойынша темир бетоннан исленди. Этажлар аралық бастырма хәм жоқарғы бастырмалар балка полкосына таянады. Аралық хам тобе бастырмалардын бийиклиги 0,2м.

Имарат төбеси – имарат ишине жактылык жаксы тусиуй ушын ОРХ стекло менен жабылган. Астынгы болими арка етйп баганалар бойынша фермалар койылды. Фермалардын арасы 6м

Сыртқы сыбаў хәм бояў жумыслары

1.Сыртқы дийуаллары цементли-хәкли арласпадан исленген ылай менен сыбалады, кейнинен сыртка арналган шфаклевка менен сыбалып фасадлы бояў менен боялады.

2.Фундаменттин жер үстки бөлеги кум, цемент араласпасынан исленген раствор менен сыбалады, кейнинен сыртка арналган шфаклевка менен сыбалып фасадлы бояў менен боялады.

Жайдың ишиниң сыбаў хәм бояў жумыслары

Барлық ишки сыбаў хәм бояў жумыслары ведомосты бойынша исленеди. Санитариялық приборлар (ыдыслар) койылған жерлерге ягный пол хам дийуалларга 20x30, 40x40, 50x50мм болган плиталар жабыстырылады. Жылытыў приборлары хәм барлық қапы, әйнеклер арнаулы бояў менен еки мәрте боялыўы шәрт.

Пол имараттың ханаларында ағаш хәм паркет поллардан пайдаланылады, коридорларда, асхана, сан узеллерде линолеум хәм мозайкалы керамик плиталар қолланылады. Административлик ханаларда хәм залда паркет поллар ислетиледи.

Есик хәм терезелер. Имаратдағы есик хәм терезе рамлары Өзбекистанда ислеп шығарылып атырған альютекс буйымлар каталоги

тийкарында қабыл қылынған. Усы тийкарында алынып заманагөй аква металл материалынан исленеди. Терезелер имаратқа тәбийғый жақтынык берип, оны сыртқы этирапдан қорғаўшы бөлими бул терезелер хәм балкон есиклери. Терезениң конструкциясы сыртқы күш пенен ямаса күшсиз факторларға шыдамлы болып оларға самал, жаўын-шашынлар температура ығаллық, қуяш радиациясы, шаўқын, хәм хаўа қурамындағы химиялық бирикпелер. Усындай қарсылық болғанлығы себепли хәзирги сыпатлы аква терезелер орнатылды.

Имаратда есиклер ишки хәм сыртқы есиклер болып олардың ашылыўы имараттың ишки планы адамлардың арман - берман өтиўи, мебел хәм эспаб- үскене тасыў мүмкиншилиги есиклерден пайдаланыў қолайлығы хәм қәўипсизлиги сондай - ақ архитектуралық шешимде қолланылды.

Сейсмикага қарсы шаралар

Пухаралық хәм санаат имаратларында жүк көтериўши конструкция сыпатында полат хәм темир бетон каркас (рамалы, рам - байланысыўшы, қаттылық ядросына ийе болған, толтырыўшы каркас хәм басқа), монолит темир бетон, ири панели тас гербишли дийўал, көлемли темир бетон блоklar, сондай - ақ аралас конструктив системалар пайдаланыў усыныс етиледи. Бир имаратда анти сесмик шовлар цолланбай, түрли конструктив системалардан пайдцланыў рухсам етилмейди. Темир бетон имаратлар арасында монолит хәм жыйналмалы -монолит конструкциялар абзалырац саналады.

Иамарат планы геометрик туўры формалардан шөлкемлестирилиўи зәрүр. Планда имараттың бөртип шыққан бөлимлери бар болса олардың өлшемлери:

- тас гербишли имаратларда 2 метрден;
- монолит темир бетон, ири панели, көлемли блоклы хәм каркаслы имаратларда 6 метрден аспаўи керек.

Бир өтсек шегарасында (антисейсмик шофлар аралығында) имарат бөлімлерін балент - пәслик бм (бір қабат) дан аспауы керек. Бунда горизонтал сейсмик күшлер тәсирінде есапланып жергиликли сейсмик талаптарына мууапық рәуиште орынланады.

Айырым жағдайларда, план хәм бәлентлик бойынша жергиликли сейсмик талаптарына жууап бермейтуғын турақлы емес имаратларды жойбарластырыуға рухсат етиледі. Бундай жағдайларда горизонтал сейсмик тәсирлерге есаплау ушын фазалық моделлерден пайдаланыу зәрүр.

Имаратлардың конструктив шегаралық өлшемлери алыныуы керек. Жүк көтеріуши гербиш ямаса тас дийуаллар, әдетте, гербиш, керамика, бетон, тәбийғый таслар ямаса блоклардан тикленип, өрилиуде қолланылатуғын араласпаларға пластиклестириуши хәм жабысыу күшин асырыушы қосымшалар қосылады.

Жүк көтеріуши хәм өзін көтеріуши дийуалларды тиклегенде ямаса каркаслар арасын толтырыуда төмендеги буйымлар хәм шийки затлар қолланылады:

а) маркасы 75 ден кем болмаған тегис ямаса тесиклери 14 мм ге шекем болған бослықлы пискен гербишлер:

б) есапланған сейсмиклик 7 балл болғанда маркасы 75 ден кем болмаған есапланған жергиликли сейсмик 8 хәм 9 балл болғанда маркасы кемінде 100, бослықлары 20%ге шекем болған керамика таслар; Егер дийуал таслары қолда өрилсе аралас цемент араласпаның маркасы жазда 25 қыста 50 алынады.

Плиталар орнатылғаннан кейин аралық хәм жоқарғы бастырма қәддинде толық бойлама хәм көлденең дийуаллар бойлап, монолит темир бетон ямаса қапталларының тегислеуде жыйналмалы антисейсмик белбаулар өткизиледи. Жоқарғы қабаттың антисейсмик белбеулері дийуалдан шығып турыушы вертикал арматураларға байланысады. Монолит темир бетон бастырмалар

дийұалларға толық контур бойлап таянған болса, ол жағдайда бұл бастырмалар қәдди антисейсмик белбеулер орнатылмасада болады.

Бастырмаларға таянатуғын антисейсмик белбеулер, әдетте, дийұалдың толық қалықлығы бойынша жатқызылады, егер сыртқы дийұаллардың қалыңлығы 500 мм ден артың болса онда белбеулер кеңлиги 100 - 150 мм ге қысқарттырыу мүмкин. Белбеу бәлентлиги 150мм ден, бетон классы В 12,5 ден кем болмауы шәрт.

Антисейсмик белбеулер бойлама арматурасы жергиликли сейсмик 7 - 8 балл болса - 4 Ø 10, 9 баллда - 4Ø12, 9 баллдан жоқары болса ямаса 9 балл болса 4 Ø14 қойылады.

Дийұаллардың тутасыу жерлерже арматура торы жатқызылады. Бойлама арматураның улыуа кесим майданы 1 см, улынлығы 1,5 м алынып, бәлентлик бойынша 7,8 баллы зоналарда хәр 700 мм ге бир, 9 хәм оннан артық баллы зоналарда 500 мм аралық бир сым тор мөлшерленеди. Есапланған сейсмиклиги > 9 хәм 9* балл болған зоналарда бәлентлик бойынша хәр 300 хәм 200 мм аралығы бойлама арматурасының улыуа кесим майданы 1,5 см² дан кем болмаған сым тор қойылады. Бунда тутасыу зонасындагы көлем бойынша улыуа арматуралау проценти, 0,15 ден кем болмауы шәрт. Гербиштен колонналар орнатыу тек 7 баллы зоналарда рухсат етиледи. Бунда растер маркасы 50 ден кем болмауы, колонна бәлентлиги болса 4 метрден аспауы керек. Колонналар еки бағдарда керек. Өзек бетонның классы В12,5 ден дийұал раствориның маркасы 50 ден кем болмауы керек. Дийұалды күшейттириу ушын қапланатуғын вертикал цемент ямаса бетон қаптамасының қалықлығы 25 мм ден хәм беккемлиги 100 кг/см дан кем болмауы керек. Қатлам дийұал арматурасына беккемленген арматура торы сыртына қапланады. Байланысыушы майданы - дийұал қатлам сыртының хәр 1 кв.м ге кеминде 1 см², сейсмиклиги > 9 хәм 9* болған зоналарда болса кеминде 2 см² алыныуы керек. Байланыстырыушылар

арасында аралық 50 см ден артпаўы керек. дийўалларга беккемленген балкалар менен байланыстырылады.

Дийўаллардың тутасыў орынлары темир бетон өзеклер менен күшейттириледі, өзек хәм кесилисиў жери арасындағы аралық 2 м ден аспаўы

Әдебиятлар

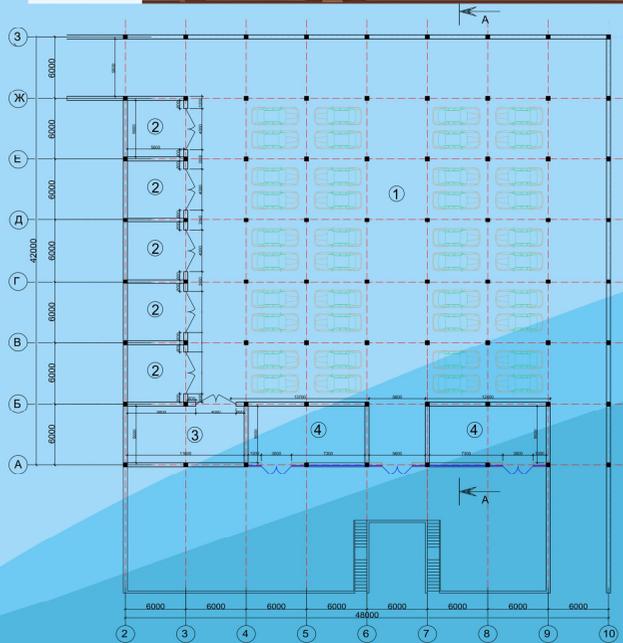
1. Өзбекстан Республикасының қалақурылысы кодекси. Ташкент, 2004.
2. Архитектура гражданских и промышленных зданий, Учебник в 5 томах, том 1, История архитектуры. Гуляницкий Н. Ф., Москва, Стройиздат, 1986.
3. Архитектура гражданских и промышленных зданий, Учебник в 5 томах, том 2. Основы проектирования. Под ред. В. М. Предтеченского. Москва, Стройиздат, 1984.
4. Архитектура гражданских и промышленных зданий, Учебник в 5 томах, том 3. Жилые здания . Под ред. К. К. Шевцоҳәм. Москва, Стройиздат, 1983.
5. Архитектура гражданских и промышленных зданий, Учебник в 5 томах, том 4. Общественные здания. Л. Б. Великовский. Москва, Стройиздат, 1977.
- том 6. Ю.Бочаров, Н.Гуляницкий. Архитектура, М.,Стройиздат, 1987
7. Вохидов М.М., Мирзаев Ш.Р. Фуқаролик биналарнинг конструкциялари. Тошкент, Ўз. Рес. О ва ЎМТВ, 2003.
8. Вохидов М.М. биналар ҳәм иншоотларнинг зилзилабардошлигини таъминлаш. Тошкент, Ўз. Рес. О ҳәмЎМТВ, 2005.
9. Конструкции гражданских зданий: Учебник. Под ред. Т. Г. Маклаковой Москва, Стройиздат, 1986.
10. СНиП 2.08.01-89. Жилые здания. Москва, Стройиздат, 1990.
11. Тешабоев Р.Д. Фуқаро биналарининг меъморчилик конструкциялари ва қисмлари. Тошкент, Ўқитувчи, 1992.
12. Шевцов К. К. Проектирование зданий для районов с особыми природно - климатическими условиями. Москва, Стройиздат, 1986.
13. ҚМҚ 2.01.01-94. Лойихалаш учун иқлимий ва физик-геологик маълумотлар. Тошкент. 1994.

NO'KIS QALASI QUM AWIL EL ATI ASHA KESII SPESI BOYINA 100 ORINLIQ DIYXAN BAZARININ' ARXITEKTURALIQ SHESHIMI

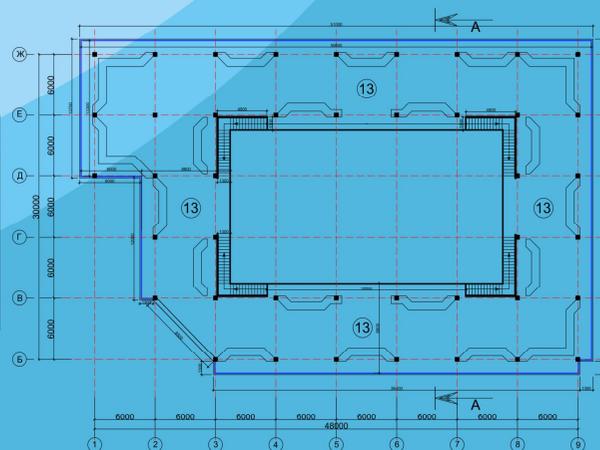
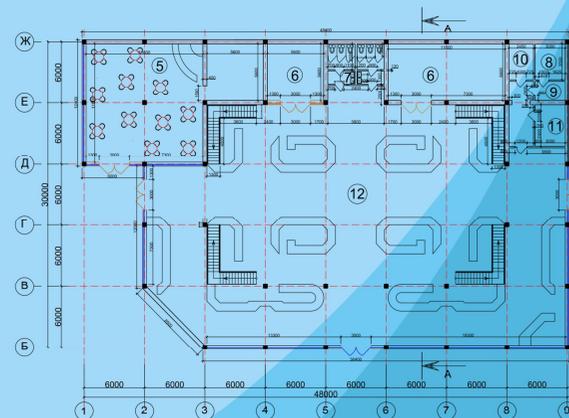
FASAD I - 9 M 1:200

FASAD J - 8 M 1:200

Atamalar	Metr kvadrat
1 Avtomobil qo'yuv omi	1400
2 Uaraj	136
3 Avtomobilge xizmat korsetuv omi	64
4 Magazn	134
5 Shaymayya	134
6 Sklad	87
7 San-uzel	31
8 Basliq xanasi	10,5
9 Qabilaxxana	5,7
10 Gardirov	6,4
11 Buxalteriya	12
12 Sawda zali (1-qabat)	862
13 Sawda zali (2-qabat)	1150

Kurs jumisi		2016	
№	Ism	№	№
1	Diyan bazar	1	2

Fasad 1-2 qabatl jobosi, Poldol, Atamalar

DMU Texnika fanlari, 3-b insonlar h'um inhaastilar qurilsi

